

2025 YILI KADINA YÖNELİK ŞİDDET RAPORU

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
KADIN POLİTİKALARI DAİRESİ BAŞKANLIĞI

KÜNYE

Raporun Adı:

Kadına Yönelik Şiddet Raporu

Hazırlayan Kurum:

Diyarbakir Büyükşehir Belediyesi Kadın Politikaları Dairesi Başkanlığı Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Müdürlüğü

Hazırlayan:

DİKASUM bünyesinde görev yapan psikologlar, sosyal çalışmacılar ve sosyologlar

Editöryal Düzenleme, Kurgu ve Yayına Hazırlık:

Eğitim Birimi

Yayın Tarihi:

Ocak 2025

İÇİNDEKİLER

Önsöz	3
-------------	---

GENEL BAKIŞ

1. Raporun Amacı ve Kapsamı	4-5
-----------------------------------	-----

2. Yöntem.....	6
----------------	---

TEMEL BULGULAR

3. DİKASUM Başvuru ve Danışmanlık Verileri.....	8-16
---	------

3.1 Grafik ve Değerlendirmeler.....	8-16
-------------------------------------	------

4. Alo Şiddet Hattı Başvuru ve Danışmanlık Verileri.....	18-19
--	-------

5. Sığınmaevi Hizmetine İlişkin Veriler.....	21-27
--	-------

5.1 Sığınmaevine İlişkin Bilgi.....	21-22
-------------------------------------	-------

5.2 Grafik ve Tespitler.....	22-27
------------------------------	-------

6. Sonuç ve Öneriler.....	29-30
---------------------------	-------

ÖNSÖZ

Kadına yönelik şiddet, erkek egemen sistem tarafından üretilen, meşrulaştırılan ve süreklilik kazanan politik bir sorundur. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin tarihsel ve güncel biçimleriyle beslenen bu şiddet, kadınların yaşam hakkından ekonomik bağımsızlığına, kamusal alandaki varlığından karar alma süreçlerine katılımına kadar hayatın her alanında sistematik olarak yeniden üretilmektedir.

Belediyeler açısından kadına yönelik şiddetle mücadele, yalnızca kriz anlarında sunulan sosyal hizmetlerle sınırlı değildir. Aksine, eşitlikçi ve adil bir kent yaşamı kurmanın vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu rapor, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kadın Politikaları Dairesi Başkanlığı'nın yürüttüğü çalışmalar kapsamında, şiddete maruz bırakılan kadınların başvuru süreçlerinde ifade ettikleri ihtiyaçları, talepleri ve deneyimlerinden yola çıkılarak hazırlanmıştır.

Raporda yer alan; Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Müdürlüğüne bağlı DİKASUM, Alo Şiddet Hattı ve Sığınmaevi verileri, kadına yönelik şiddetin çok boyutlu ve sistematik sürdüğünü bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu veriler aynı zamanda, yerel düzeyde geliştirilen politikaların hangi alanlarda yetersiz kaldığını ve hangi başlıklarda güçlendirilmesi gerektiğini açıkça göstermektedir.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede önleyici, güçlendirici ve dönüştürücü politikaların hayata geçirilmesi sorumluluğuyla hazırlanan rapor, kadınların yaşamlarını kuşatan eşitsizlikleri görünür kılmayı hedefleyerek şiddetin toplumsal ve yapısal bir sorun olduğunu vurgulamayı amaçlamaktadır.

Bu raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışanlara, çalışmaya katkı sunan tüm kadınlara teşekkür ederiz. Umudumuz, bu raporun kadına yönelik şiddetle mücadelede daha güçlü, daha eşitlikçi ve dönüştürücü yerel politikaların geliştirilmesine katkı sunmasıdır.

RAPORUN AMACI VE KAPSAMI

Kadına yönelik şiddet, erkek egemen toplumsal düzenin kadınlar üzerinde kurduğu sistematik tahakkümün en görünür ve en ağır sonuçlarından biridir. Bu şiddet, bireysel öfke veya “aile içi anlaşmazlık” olarak değil, toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle beslenen ve süreklilik gösteren politik bir sorun olarak ele alınmalıdır.

Bu rapor, Büyükşehir Belediyesi Kadın Politikaları Dairesi Başkanlığı’na bağlı Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Müdürlüğü bünyesinde hizmet veren DİKASUM, Alo Şiddet Hattı ve Sığınmaevi’nde bir yıllık uygulama sürecinde elde edilen nicel ve nitel verilere dayanarak hazırlanmıştır. Raporun amacı, kadınların maruz bırakıldığı şiddetin biçimlerini tespit etmekle sınırlı kalmayıp, bu şiddeti mümkün kılan toplumsal, ekonomik, hukuki ve kurumsal yapıları da göz önünde bulundurmaktır.

Kadınların sosyo-demografik profili, şiddetin toplumsal eşitsizliklerle nasıl iç içe geçtiğini göstermektedir. Rapordaki veriler, kadınların yaş, eğitim düzeyi, bakım yükü, medeni durum, evlilik yaşı ve çalışma durumları şiddet deneyimleri ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Yaşları farklı olsa da şiddet her yaş grubunu etkilerken, genç kadınların istihdam ve eğitim fırsatlarının sınırlılığı ekonomik bağımsızlıklarını kurma ve şiddetten korunma imkânlarını doğrudan etkilemektedir. Çalışmayan ve eğitim hakkı elinden alınan kadınlar, şiddet karşısında daha sınırlı çıkış yollarına sahiptir.

Raporda, kadına yönelik şiddetin ev içinde ve aile içinde en yakınındaki erkekler tarafından uygulandığını göstermektedir. Evlilik, birlikte yaşama ya da boşanma süreçlerinde erkek şiddetinin sistematik yaşandığı görülmektedir. Resmi nikâhlı kadınların şiddetten korunamadığı; resmi nikâhı olmayan kadınların ise hukuki ve ekonomik haklara erişimde daha derin eşitsizliklerle karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Bu tablo, hukukun ve sosyal politikaların erkek egemen bir biçimde işlediğini ortaya koymaktadır.

Kadın dayanışma merkezleri ve sığınmaevleri, kadınların hayatta kalma mücadelesinin bir sonucu olarak ortaya çıksa da tek başına kadına yönelik şiddeti önlemekte yetersiz kalmaktadır. Şiddete müdahale etmenin ötesine geçilerek; önleyici, güçlendirici ve kadınları özne olarak esas alan politikaların hayata geçirilmesi şiddetle mücadelede önemli rol oynamaktadır.

Bu rapor, kadınların yaşadığı şiddeti istatistiksel bir gerçeklik olarak sunmanın ötesinde, bu şiddetin nedenlerini, sürekliliğini ve yerel düzeydeki karşılıklarını açığa çıkarmayı

amaçlamaktadır. Kadınların sosyo-demografik özellikleri merkeze alınarak hazırlanan bu çalışma, kadına yönelik şiddetle mücadelenin ancak hak temelli, eşitlikçi ve özgürlükçü politikalarla mümkün olabileceğini ortaya koymaktadır.

YÖNTEM

Rapor DİKASUM, Sığınmaevi ve Alo Şiddet Hattı'na 2025 yılında yapılan başvurulardan elde edilen nicel ve nitel veriler temel alınarak hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı; kadınların şiddet ve her türlü ayrımcılık karşısında yerel destek mekanizmalarına başvurularıyla birlikte ihtiyaç alanlarını ortaya koymak ve karşılaşılan sorunları kadınların başvuru ve talepleri üzerinden değerlendirmektir.

Analiz kapsamında DİKASUM ve sığınma evine başvuru yapan kadınların rızası alınarak doldurulan öngörüşme formları ve Alo Şiddet hattı başvuru verileri kaynak alınmıştır. Raporda gizlilik ilkesi esas alınıp başvuran kadınların kişisel bilgileri paylaşılmamıştır. Başvuru nedeni, can güvenliği riski, yaş grupları, bakım yükümlülüğü, medeni durum, öğrenim durumu, evlilik yaşı, çalışma durumu, aylık toplam gelir, ekonomik destek alma durumu, şiddet türleri ile şiddeti uygulayan kişi/kişiler değişkenleri incelenmiştir. Bu değişkenler, kadınların şiddetten uzaklaşma ve güvenli bir yaşam kurma süreçlerinin toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ekonomik koşullar, bakım sorumlulukları ve psiko-sosyal desteklere erişim gibi çok boyutlu etkenlerle şekillendiğini değerlendirmek amacıyla birlikte ele alınmıştır.

Ortaya çıkan verilerin, kadınların güvenli ve şiddetsiz bir yaşam hakkını destekleyecek hizmetlerin geliştirilmesine ve kadınların ihtiyaçlarını gözeten, eşitlikçi çözüm önerilerinin oluşturulmasına katkı sunması hedeflenmektedir.

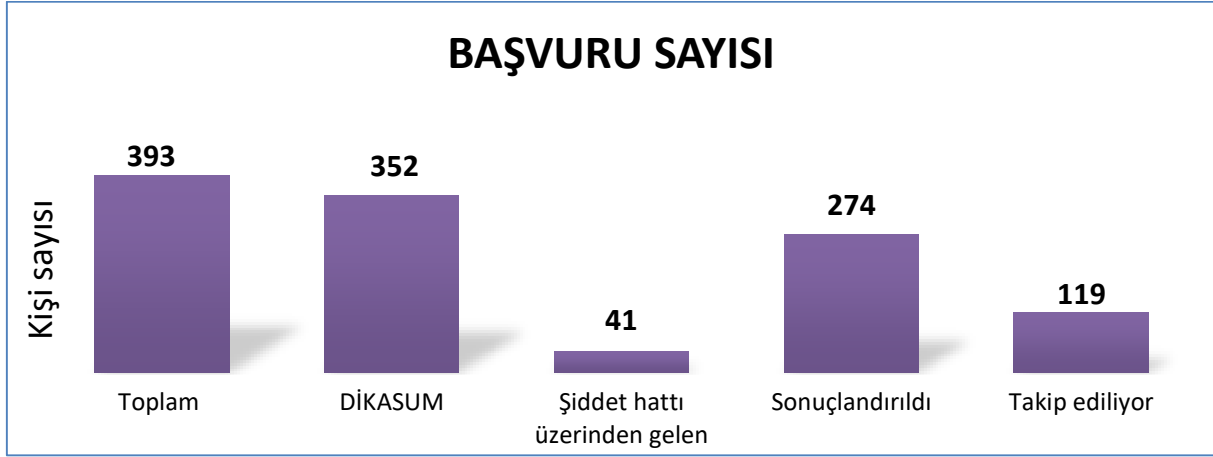
DİKASUM BAŞVURU VE DANIŞMANLIK VERİLERİ

DiYARBAKIR
BUYUKŞEHİR BELEDİYESİ

GRAFİK VE DEĞERLENDİRMELER

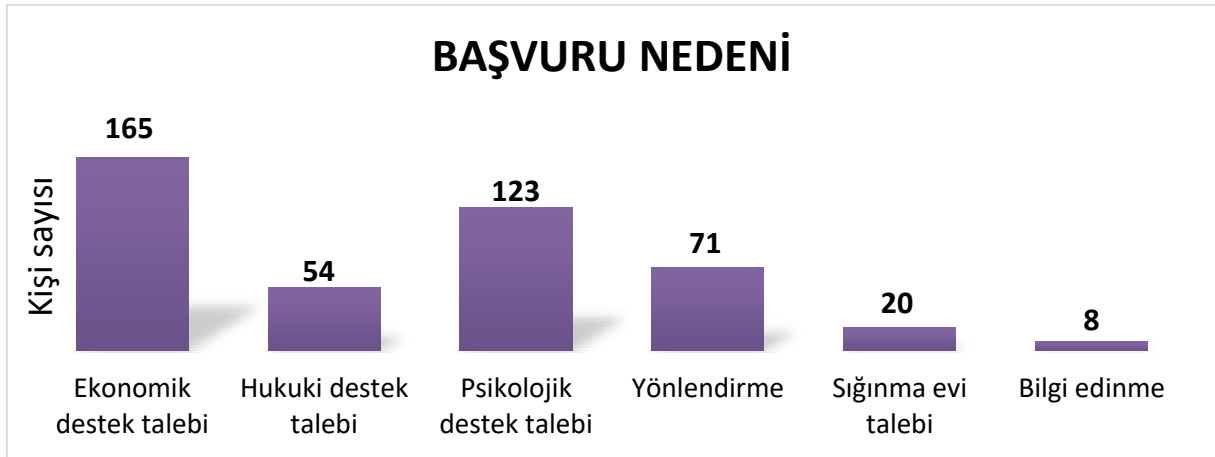
Şekil-1

Şekil-1’deki başvuru sayılarına bakıldığında toplam **393** başvurunun **352’si** Diyarbakır Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezi (DİKASUM) üzerinden, **41’i ise** şiddet hattı üzerinden gelmiştir. Bu durum, kadınların en çok yüz yüze ve doğrudan erişebildikleri kadın dayanışma merkezine başvurduğunu; aynı zamanda şiddet hattının da özellikle acil durumlarda önemli bir başvuru kanalı olduğunu ortaya koymaktadır.

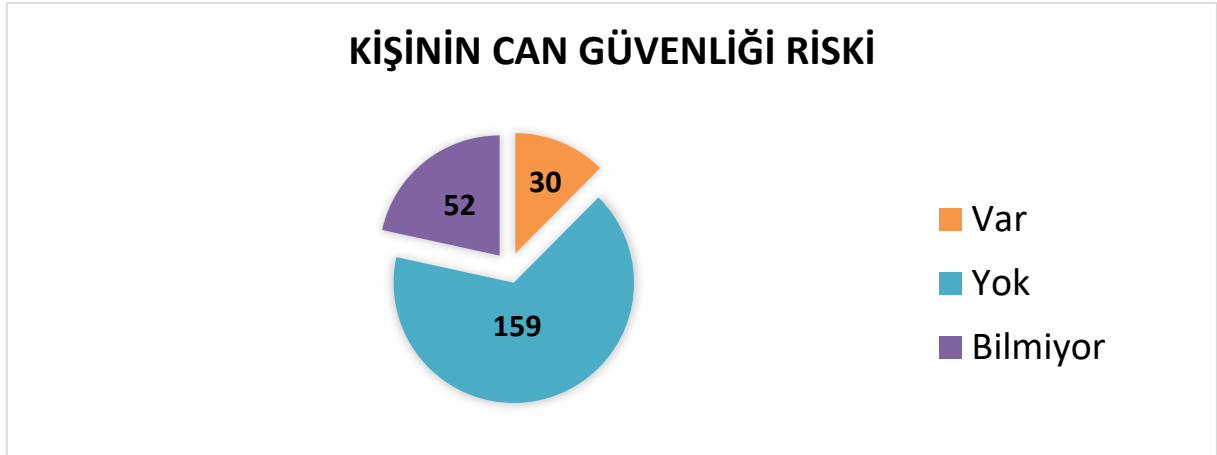
Başvuruların **274’ünün** sonuçlandırılmış olması kadın dayanışma merkezinin kadınların destek mekanizmalarına erişimini kolaylaştırdığı, başvuru sonrası sürecin kadınların öznesi olduğu bir anlayışla ilerlediğini; **119** başvurunun takip ediliyor olması, şiddetin tek seferlik olmadığını uzun süreli izlem gerektirdiğini göstermektedir. Sürdürülen takip süreci kadınlarla dayanışma açısından kritik önemdedir. Bu tablo, kadınların güçlenmesini sağlayan, sürekliliği olan ve güvenli yaşam kurmayı destekleyen bütüncül hizmetlerin önemini ortaya koymaktadır.

Şekil-2

Şekil-2’deki veriler değerlendirildiğinde; DİKASUM’a yapılan başvuruların en çok ekonomik destek **(165)** talebinin olması, kadın yoksulluğun görünür olduğunu ve kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli bir sorun olduğunu göstermektedir. Ekonomik destek talebinden sonra gelen en yüksek oranın psikolojik destek **(123)** talebinin olması kadınların ruhsal olarak yıpratıcı, gündelik yaşamı sürdüremez hale getiren etkileriyle de mücadele ettiğini ortaya koymaktadır. Başvuruların **54’ü** hukuki destek, **20’nin** sığınma evi, **8’inin** bilgi edinme talebiyle gelmesi; kadınların güvenli yaşam kurma sürecinde çok yönlü engellerle karşılaştığını göstermektedir. Kadınların **71’i** ise farklı talep ve hizmetler nedeniyle ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirilmiştir. Bu tablo, kadınların bir “tek hizmete” değil; ekonomik güçlenmeye, psikolojik iyilik hali, adalete erişimine ve güvenli yaşam alanını oluşturması için bütüncül ve erişilebilir destek mekanizmalarına ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır.

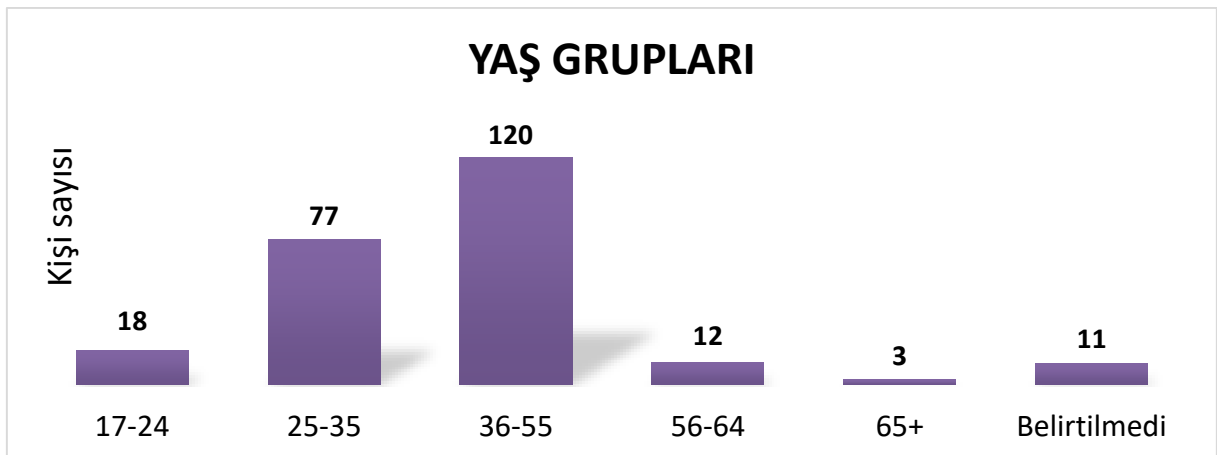
Şekil-3

Şekil-3'te belirtilen grafik DİKASUM'a yapılan başvurularından 30'u can güvenliği riski bulunduğunu, 159'u risk olmadığını, 52'si ise kadının can güvenlik riskini başvuru anında öngöremediğini göstermektedir.

Can güvenliği riski bulunan başvurularda kadınların yaşam hakkını korumak için acil müdahale planı, sığınma evi yönlendirmesi, hukuki bilgilendirme ve psiko-sosyal destek birlikte yürütülmüştür. Can güvenlik riskinin olmadığı ve öngörülemediği durumlarında ise danışmanlık ve izleme süreçleri sürdürülmüş, kadınların güvenliği esas alınarak değerlendirme yapılmıştır.

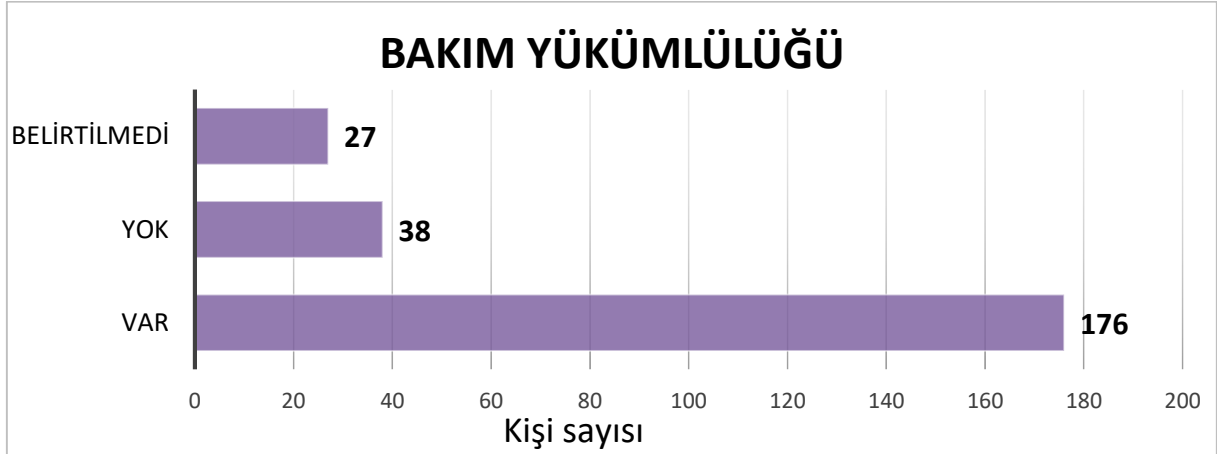
Şekil-4

Şekil-4'teki Grafik, DİKASUM'a başvurun kadınların en çok 36-55 yaş grubunda olduğunu, 25-35 yaş grubunun da bu oranı izlediğini göstermektedir. Başvuranların sayısının bu yaş gruplarında yoğun olması kadınların özellikle yaşamın sorumluluğunun arttığı dönemlerde destek ihtiyacının yükseldiği ile ilişkilendirilmektedir.

17–24 yaş grubundaki başvuru sayısının diğer yaş gruplarına oranla daha düşük olması ise genç kadınların aile/çevre baskısı nedeniyle çekingen kalmasıyla ilişkilendirilebilir. **56 yaş** üstünde başvuruların sınırlı olması ise şiddetin yaşla birlikte daha görünmez hale gelebildiğini ve kadınların destek mekanizmalarına erişimde daha fazla engelle karşılaştığını düşündürmektedir.

Şekil-5

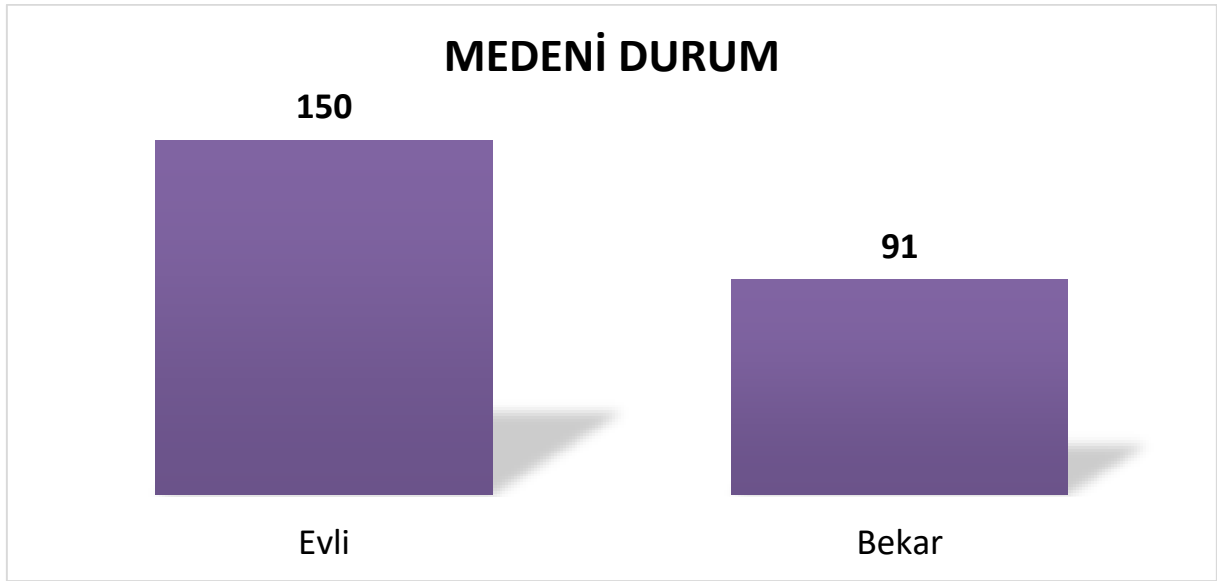

Şekil-5'teki grafikte, DİKASUM'a başvuran kadınların **176'sının** bakım yükümlülüğünün bulunduğunu, **38'inin** bakım yükümlülüğünün olmadığını, **27'nin** ise bu bilgiyi belirtmediğini göstermektedir. Bu dağılım, merkeze başvuran kadınların büyük bir kısmının yalnızca kendi maruz kaldıkları şiddetle değil; aynı zamanda çocukların, yaşlıların ya da hasta bireylerin bakım sorumluluğunu tek başına üstlenmenin yarattığı çoklu yüklerle baş etmeye çalıştığını ortaya koymaktadır.

Kadınların bakım yükümlülüğü, yalnızca bir sosyal rol ya da bireysel sorumluluk olarak değil; fiziksel, psikolojik, ekonomik şiddetin birbirini besleyen ve derinleştiren bir boyutu olarak değerlendirilmelidir. Bakım emeğinin kadınlar üzerinde yoğunlaşması; kadınların çalışma yaşamına katılımını, gelir elde etmesini ve şiddet karşısında güçlenme olanaklarını ciddi biçimde sınırlandırmaktadır.

Bu bağlamda, kadına yönelik şiddetle mücadele politikalarının; bakım emeğini görünür kılan, kamusal sorumluluk olarak ele alan ve kadınların üzerindeki bakım yükünü hafifletmeyi hedefleyen bütüncül sosyal desteklerle (kreş, yaşlı ve hasta bakım hizmetleri vb.) birlikte planlanması hayati önem taşımaktadır.

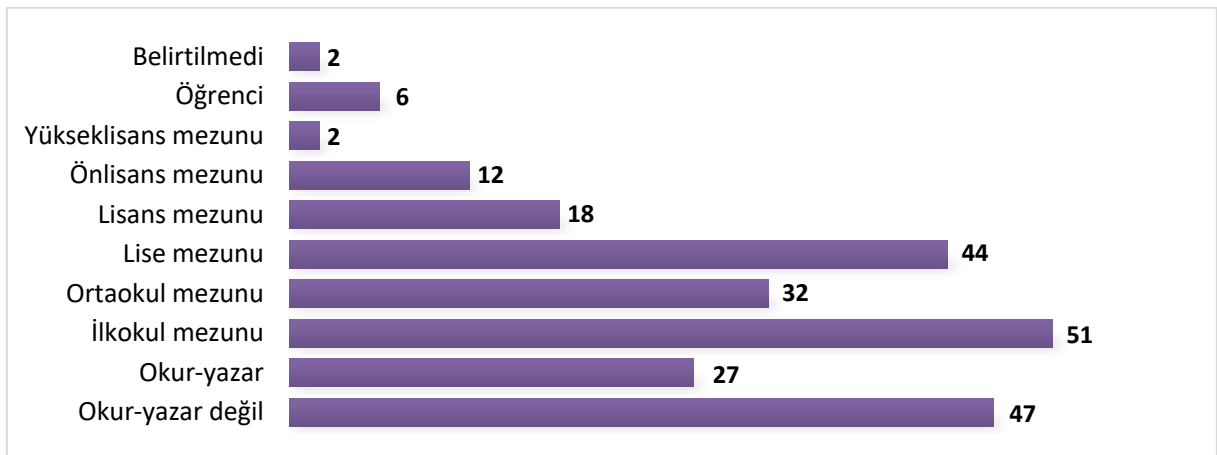
Şekil-6

Şekil-6’da gösterilen grafik, DİKASUM’a yapılan başvuruların medeni duruma göre dağılımında evli kadınların 150 kişi ile en yüksek grubu oluşturduğunu göstermektedir. Bekar kadınların başvuru sayısının 91 olduğu görülmektedir. Bu tablo, merkeze başvuran kadınların önemli bir kısmının evlilik içinde yaşadığı sorunlar ve şiddet nedeniyle destek mekanizmalarına başvurduğunu ortaya koymaktadır.

Evli kadınların başvurularının yüksek olması, şiddetin çoğu zaman aile içinde yaşandığını göstermektedir. Kadınlar bu süreçte aynı zamanda haklarını öğrenmek ve yaşamlarını güvenli şekilde yeniden kurabilmek için başvurmaktadır.

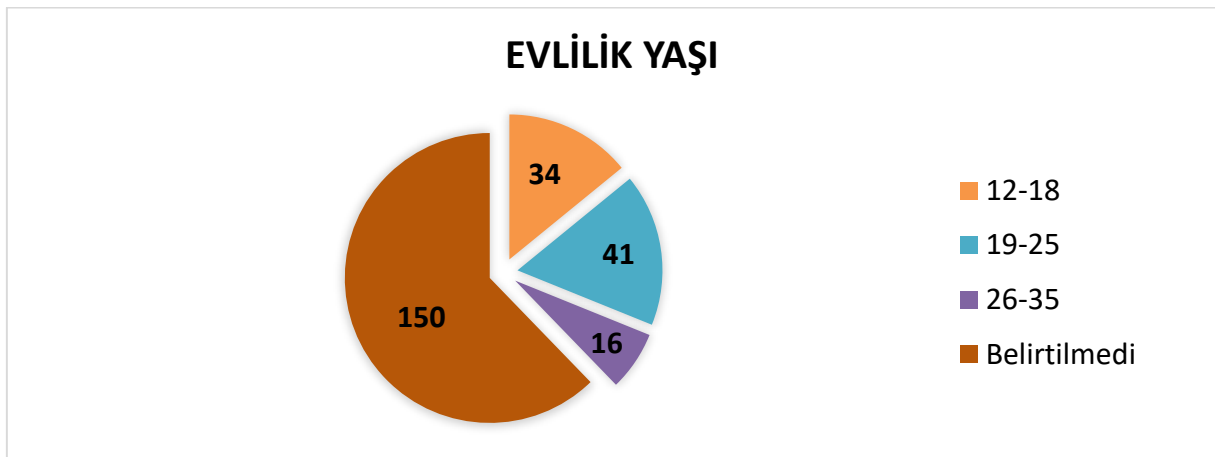
Şekil-7

Şekil-7’de gösterilen grafik, DİKASUM’a başvuran kadınların öğrenim durumlarını göstermektedir. Başvurular içinde en yüksek sayı ilkokul mezunlarında (51) ve okur-yazar olmayan kadınlarda (47) görülmektedir. Bunu lise mezunları (44), ortaokul mezunları (32) ve okur-yazar olan kadınlar (27) izlemektedir. Lisans mezunu (18), ön lisans mezunu (12), yüksek lisans mezunu (2) olan başvuru sayısı diğer öğrenim durumlarına göre daha azdır. Ayrıca başvuran kadınların 6’sı öğrenci olup, 2’si ise öğrenim bilgisi belirtmemiştir.

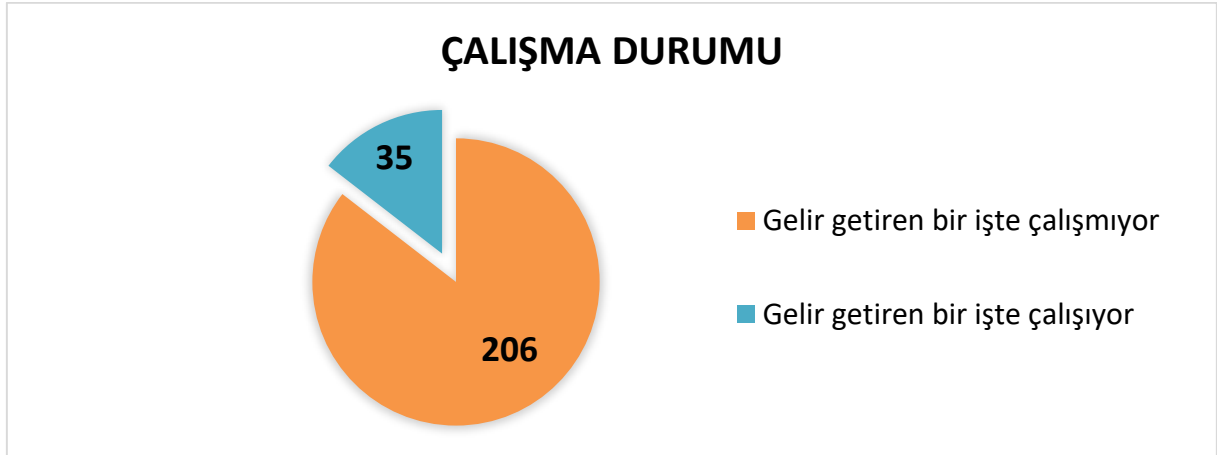
Bu dağılım, kadınların önemli bir kısmının eğitim sürecini tamamlayamadığını ve bunun bireysel bir tercih değil; çoğu zaman yoksulluk, çocuk yaşta erken ve zorla evliliğin hala yüksek oranda yaşanması ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği gibi yapısal nedenlerle ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Bu nedenle kadınların eğitim hakkına erişimini destekleyen politikalar kritik önem taşımaktadır.

Şekil-8

Şekil-8’de gösterilen grafikte DİKASUM’a başvuran kadınların evlilik yaşları bilgisi gösterilmiştir. Evlilik yaşını belirtenler içinde en yüksek oran 19–25 yaştır(41). 12–18 (34) yaş aralığında evlenen kadınların olması çocuk yaşta erken ve zorla evliliklerin hala ciddi bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. 26–35 yaş (16) aralığında evlenen kişi sayısı daha düşüktür. Bu veriler, çocuk yaşta erken ve zorla evliliklerin önlenmesine yönelik politikaların geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Şekil-9

Şekil-9’da yer alan grafik, DİKASUM’a başvuran kadınların çalışma durumunu göstermektedir. Buna göre başvuran kadınların **206’sı** gelir getiren bir işte çalışmadığını **35’i** gelir getiren bir işte çalıştığını belirtmektedir.

Kadınların büyük çoğunluğunun gelir getiren bir işte çalışmıyor olması yalnızca “**işsizlik**” durumu olarak değil; toplumsal cinsiyet rolleriyle birlikte ev içi görünmeyen emeğin yoğunluğuyla değerlendirilmelidir. Bu durum kadınların hem şiddet döngüsünden çıkışını geciktirmekte hem de güvenli bir yaşam kurma ihtimalini sınırlamaktadır. Bu veriler; kadın istihdam alanlarının oluşturulmasının ve ekonomik desteklerin artırılmasının önemini ortaya koymaktadır.

Şekil-10

Şekil-10’da gösterilen grafik, DİKASUM’a başvuran kadınların aylık toplam gelir düzeylerine ilişkin dağılımı göstermektedir. Verilere göre başvuruvcuların çok büyük bir kısmında (**202**) gelir bilgisi bulunmamaktadır. Bu durum, kadınların gelirini “bilgi eksikliği” olarak

değerlendirilmemesi gerektiğini; kadınlarla gelir bilgilerinin paylaşılmadığını göstermekte olup ekonomik şiddete işaret etmektedir.

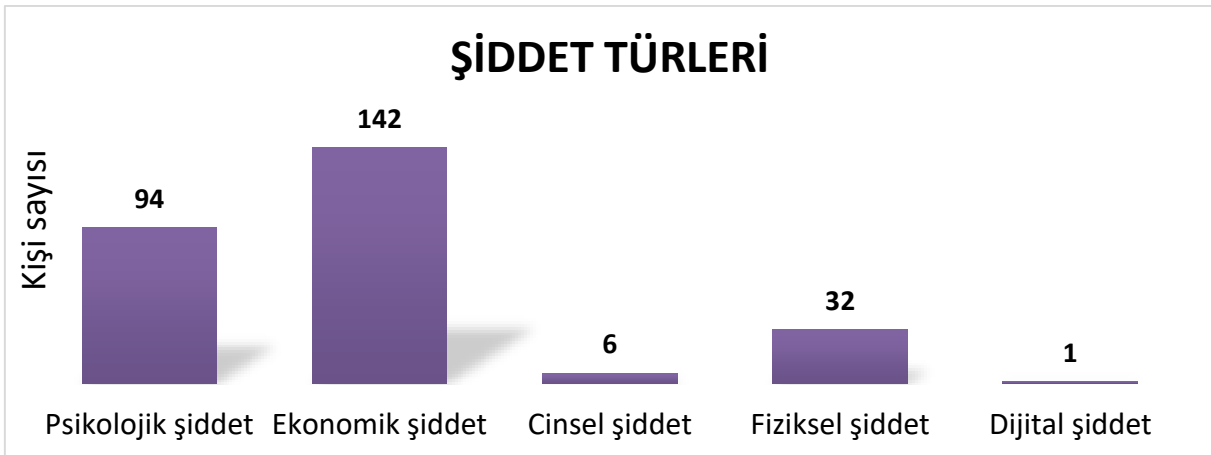
Şekil-11

Şekil-11’de gösterilen grafik, DİKASUM’a başvuran kadınların ekonomik destek alma durumlarını göstermektedir. Buna göre **34 kişi** ekonomik destek alırken, **161 kişinin** ekonomik destek almadığı, **46 kişinin** ise bilgi belirtmediği görülmektedir.

Ekonomik destek alma oranının düşük olması; başvuru süreçlerinin zorlayıcılığı ve “yardım” kriterlerinin kadının gerçek ihtiyaçlarını merkeze almadan oluşturulması ile ilişkilendirilebilir. Bu veriler sosyal politikaların ve ekonomik destek kriterlerinin kadın odaklı belirlenmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Şekil-12

Şekil-12’de gösterilen grafik, DİKASUM’a başvuran kadınların maruz bırakıldıkları şiddet türlerini göstermektedir. Verilere göre en yüksek başvuru **(142)** ekonomik şiddet ile **(94)**

psikolojik şiddettir. Ayrıca fiziksel şiddetin **(32)** yüksek oranda görülmesi, kadınların bedensel bütünlüğünü hedef alan fiziksel şiddetin hala önemli bir sorun olduğunu göstermektedir.

Raporda gözlemlendiği üzere cinsel şiddet ve dijital şiddet başvurularının sayıca daha düşük görünmesi, bu şiddet türlerinin gerçek yaygınlığını yansıtmıyor olabilir. Bu durumun birden fazla nedeni olabilir. Öncelikle, toplumda hâlen güçlü olan toplumsal baskılar ve tabular, kadınların yaşadıklarını açıklamasını veya yardım aramasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, bazı şiddet biçimleri özellikle dijital ortamda gerçekleştiğinde veya cinsel şiddet söz konusu olduğunda, yeterince tanınmayabilir veya bilinmeyebilir. Bunun yanı sıra, yasalarda bazı davranışların suç olarak tanımlanmaması, kişileri başvuru yapmaktan çekinmesine yol açmaktadır. O nedenle bu şiddet türlerine ilişkin de farkındalığı artıracak çalışmaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu veriler, şiddetin farklı türlerinin birlikte ele alınarak şiddete karşı bütüncül bir mücadele yaklaşımının önemini göstermektedir.

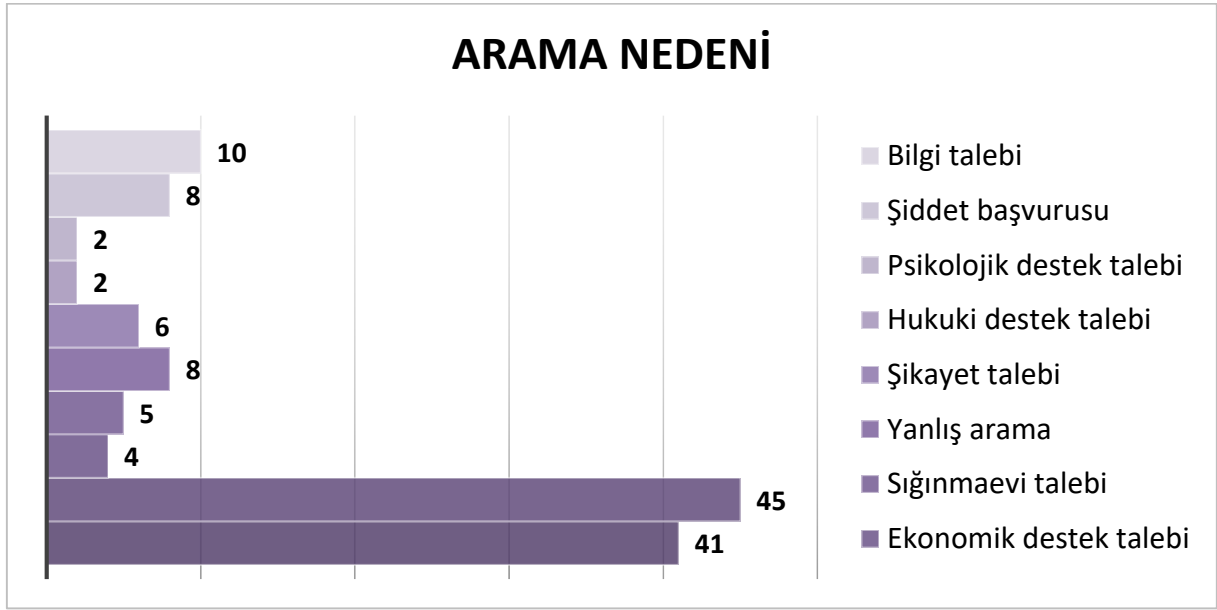
ALO ŞİDDET HATTI BAŞVURU VE DANIŞMANLIK VERİLERİ

DIYARBAKIR
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ALO ŞİDDET HATTI BAŞVURU VE DANIŞMANLIK VERİLERİ

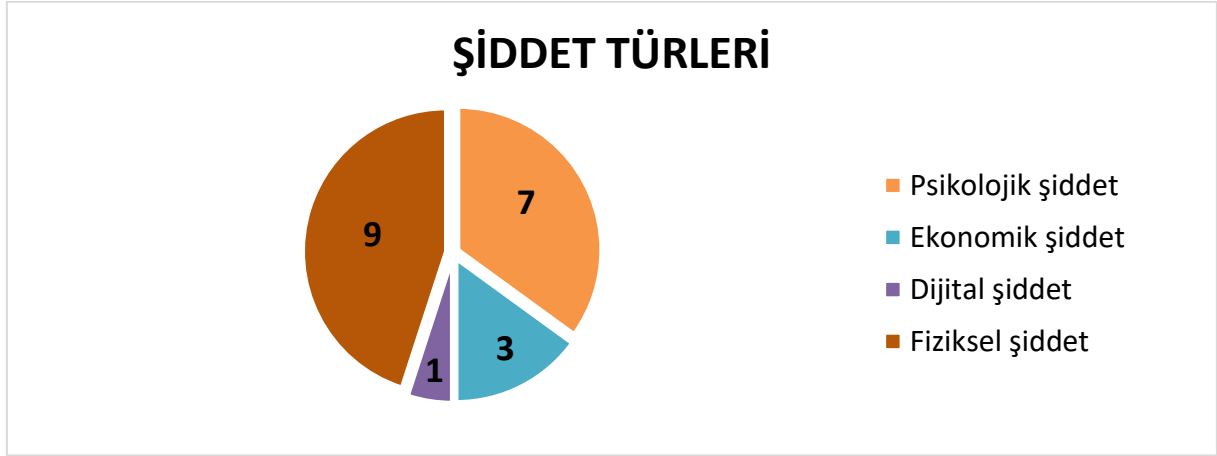
Şekil-14

Şekil-14'te gösterilen grafik, şiddet hattına gelen başvuruların yalnızca şiddet bildirimiyle sınırlı olmadığını; kadınların aynı zamanda güvenli yaşam alanlarına, haklarını bilmeye, ekonomik ve hukuki desteğe ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Sığınmaevi talebinin 5, şiddet başvuru sayısının 8 olarak görülmesi şiddet hattının acil müdahale aşamasında kullanıldığını göstermektedir. Ekonomik destek talebinin 4 olması ekonomik desteğin kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Şekil-15

Şekil-15’te verilen grafik, şiddet hattı üzerinden gelen başvurularda şiddetin en çok fiziksel şiddet (9) ve psikolojik şiddet (7) biçiminde yaşandığını göstermektedir.

DİKASUM verilerinde görüldüğü gibi, kadınların maruz bırakıldıkları şiddet tek bir türle sınırlı kalmamakta; fiziksel, psikolojik, ekonomik, cinsel, dijital şiddet biçimleri iç içe geçmektedir. Bu nedenle kadına yönelik şiddetle mücadelede tüm şiddet türlerinin göz önünde bulundurulması gerektiğini ortaya koymaktadır.

SİĞİNMAEVi HİZMETİNE İLİŞKİN VERİLER

DiYARBAKIR
BUYUKŞEHİR BELEDİYESİ

SIĞINMAEVİNE İLİŞKİN VERİLER

Diyarbakır’da belediyelere bağlı ilk sığınmaevi, DİKASUM bünyesinde 2008 yılı Mayıs ayında hizmete açılmıştır. Sığınmaevinde 7/24 hizmet verilmekte olup, her türlü şiddete maruz kalan ya da maruz kalma riski bulunan, can güvenliği tehlike altında olan kadınlar, varsa çocuklarıyla birlikte kalabilmektedir.

Sığınmaevi hizmetlerini güçlendirmek amacıyla, kadın dayanışma merkezlerinin bulunmadığı dış ilçeler ve merkez köylerde yaşayan kadınların DİKASUM’a erişimini kolaylaştırmak için “Acil Destek Hattı” kurulmuştur. 2015 yılının Ekim ayında faaliyete geçen bu hat aracılığıyla, 7/24 çok dilli danışmanlık ve yönlendirme hizmeti sunulmuştur. Aynı yılın Kasım ayında ise sığınmaevi hizmetlerini tamamlayıcı ve destekleyici nitelikte olan İlk Adım İstasyonu açılmıştır. İlk Adım İstasyonu’nda, sığınmaevinde kalma talebiyle başvuran kadınların işlemlerinin hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Ancak Büyükşehir Belediyesine Kasım 2016 tarihinde kayyum atanmasının ardından, sığınmaevinin kabul, yönlendirme ve izleme süreçlerinde aksamalar yaşanmaya başlamıştır. Belediyeye bağlı dayanışma merkezlerinin kadınlara yönelik şiddeti önleyici ve kadınları güçlendirici çalışmaları giderek daraltılmıştır. Bu sürece ilişkin en önemli gelişmelerden biri, İlk Adım İstasyonu ile Acil Destek Hattı’nın kapatılması olmuştur.

Bununla birlikte, Eylül 2019 tarihinde alınan karar doğrultusunda belediyeye bağlı sığınmaevine kadınların doğrudan kabulü sonlandırılmış; sığınmaevi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’ne (ŞÖNİM) bağlanmıştır. Bu düzenleme ile birlikte, kadınların başvuru yapabildiği dayanışma merkezlerinin süreçteki rolü ortadan kaldırılmış; söz konusu merkezlere başvuran kadınlar sığınmaevi talebi için zorunlu olarak ŞÖNİM’e yönlendirilmiştir.

Bu durum, kadınların destek hizmetlerine erişim seçeneklerini daraltmış ve başvuru süreçlerinde ŞÖNİM’i tek merkez haline getirmiştir. Yapılan düzenleme, kadınların ihtiyaçlarına duyarlı, erişilebilir ve çok kanallı destek mekanizmaları açısından olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Özellikle can güvenliği riski bulunan kadınların sığınmaevine kabul süreçlerinde yaşanan bürokratik gecikmeler, güvenlik risklerini artırmıştır.

Kadınların kişisel bilgilerinin farklı kurumlar arasında paylaşılması, gizlilik ilkesini zedeleyerek hem kadınların güven duygusunu sarsmış hem de sığınmaevine başvuru konusunda çekince yaratmıştır. Ayrıca, kadınların şiddet deneyimlerini kurumlar arasında tekrar tekrar paylaşmak zorunda bırakılması, ikincil travma riskini artırmış ve destek süreçlerini zorlaştırmıştır. Bu nedenle, tekrar eden görüşmeleri en aza indiren, gizliliği ve hızlı erişimi önceleyen mekanizmaların yeniden işlevsel hale getirilmesi, kadına yönelik şiddetle mücadelede koruyucu ve önleyici çalışmaları güçlendirecektir.

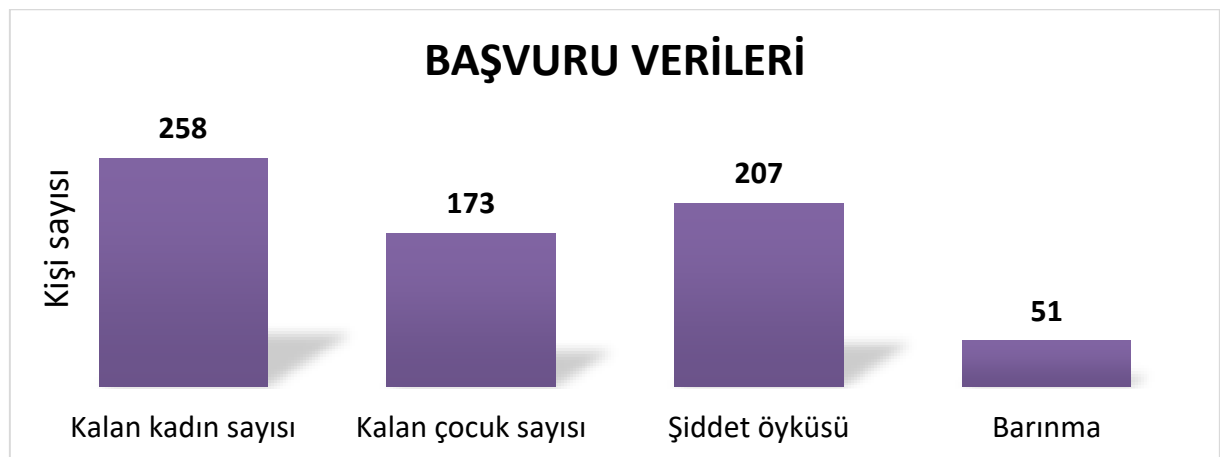
Öte yandan, yalnızca barınma ihtiyacı bulunan kadınlar ile çoklu şiddet biçimlerine maruz bırakılmış, uzun süreli ve çok boyutlu desteğe ihtiyaç duyan kadınların aynı sığınmaevlerinde kalması, farklılaşan ihtiyaçlara uygun hizmet sunulmasını güçleştirmektedir. Farklı destek ve izlem gereksinimlerine sahip kadınların aynı mekânlarda kalmak zorunda bırakılması, travmatik deneyimlerin derinleşmesine yol açabildiği gibi, sığınmaevi hizmetlerinin amaç ve kapsamına uygun şekilde yürütülmesini de zorlaştırmaktadır.

Bu çerçevede, sığınmaevi hizmetlerinde belediyelerin rolünün güçlendirilmesine; kabul ve yönlendirme süreçlerinde hizmetlerin niteliğini artırmaya yönelik bütüncül politikalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Aşağıda yer alan veriler, 2025 yılında sığınmaevinde kalan kadınları kapsamaktadır.

GRAFİK VE TESPİTLER

Şekil-1

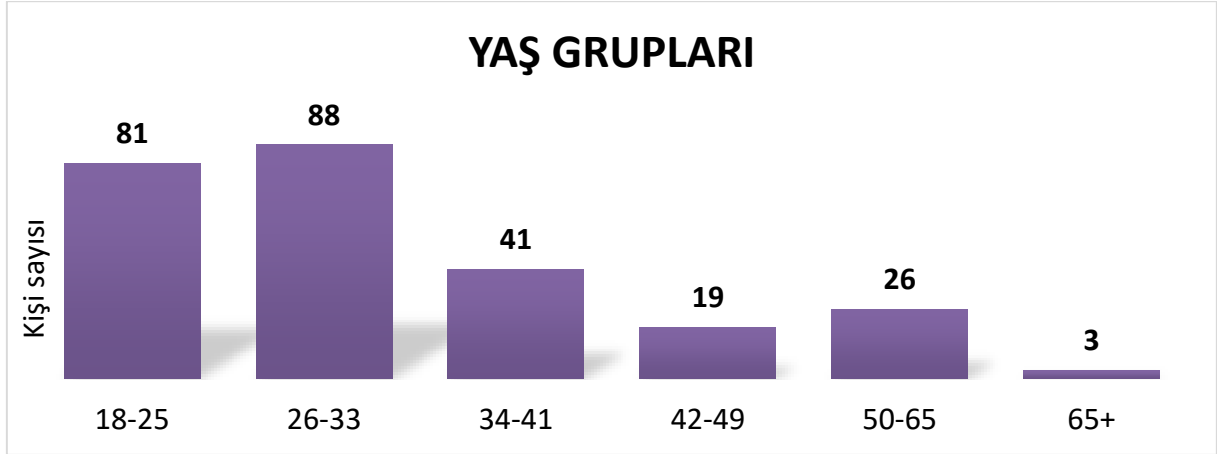

Şekil-1’de gösterilen grafik, 2025 yılında sığınma evinde kalan 258 kadının ve 173 çocuğun sayısını göstermektedir. Kadınların 207’sinin şiddet öyküsünden dolayı 51 kadının ise şiddet

nedeniyle değil barınma ve ekonomik yoksunluktan dolayı sığınmaevinde kaldığı görülmektedir.

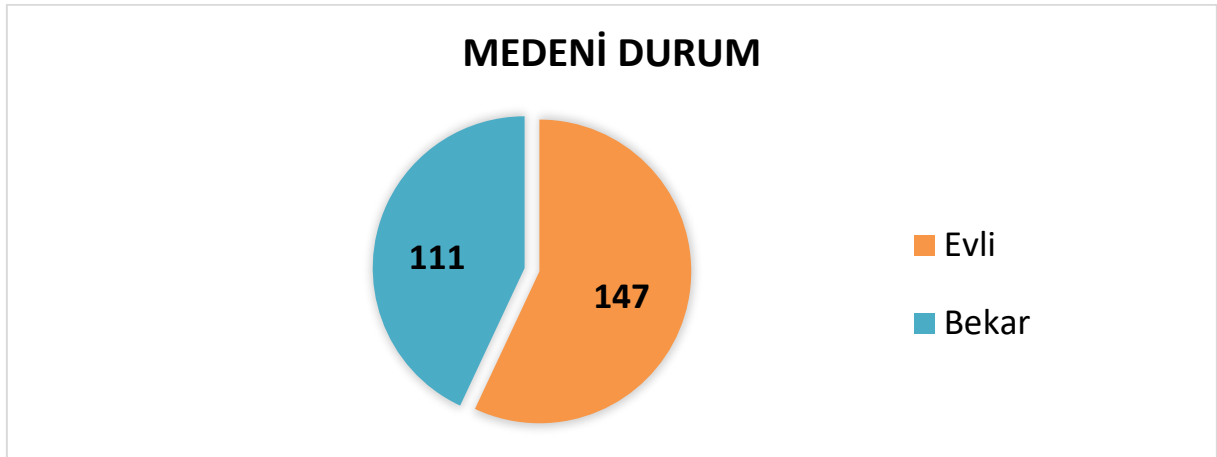
173 çocuk verisi ise kadınların çoğu zaman çocuklarıyla birlikte hayatta kalma mücadelesi verdiğini gösteriyor. Bu tablo, kadına yönelik şiddetle mücadelede ekonomik ve sosyal destek politikalarının daha uygulanır ve sürdürülebilir olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Şekil-2

Şekil-2’de yer alan veriler, şiddetin tüm yaş gruplarındaki kadınları etkileyen yaygın bir olgu olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte başvuruların en yoğun olduğu yaş gruplarının **26-33 (88)** yaş ve **18-25 (81)** yaş aralığı olması, sığınmaevinde kalan genç kadınların yoğunlukta olduğunu göstermektedir. Bu dağılım, sığınmaevi hizmetlerinden yararlanan kadınlar arasında genç kadınların önemli bir aralığa sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Söz konusu yoğunluk, genç kadınların şiddete maruz bırakılma risklerinin yanı sıra, ekonomik bağımlılık, güvencesiz istihdam ve sınırlı sosyal destek ağları gibi nedenlerle koruyucu ve destekleyici hizmetlere daha fazla ihtiyaç duyduğuna işaret etmektedir.

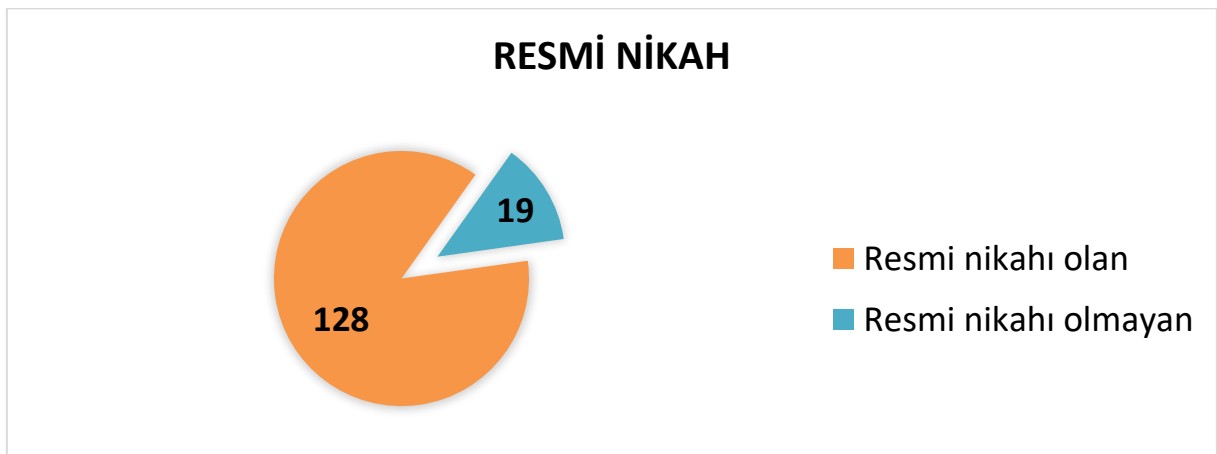
Şekil-3

Şekil-3'teki grafikte sığınmaevinde kalan kadınların medeni durumuna ilişkin veriler incelendiğinde; kadınların **147'sinin** evli, **111'inin** ise bekar olduğu görülmektedir. Sığınmaevi başvurularında evli kadınların oranının yüksek olması, ev içi ve aile içi şiddetin yoğunlukta yaşandığına işaret etmektedir.

Bununla birlikte, bekar kadınların oranı da şiddetin yalnızca evlilik ilişkileriyle sınırlı olmadığını; flört ilişkileri, eski eş veya partnerler, aile üyeleri ya da yakın çevre tarafından da uygulanabildiğini göstermektedir. Bu dağılım, Kadına yönelik şiddetle mücadele hizmetlerinin medeni duruma bağlı olmaksızın, tüm kadınların ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde kapsayıcı ve esnek bir yaklaşımla yapılandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Şekil-4

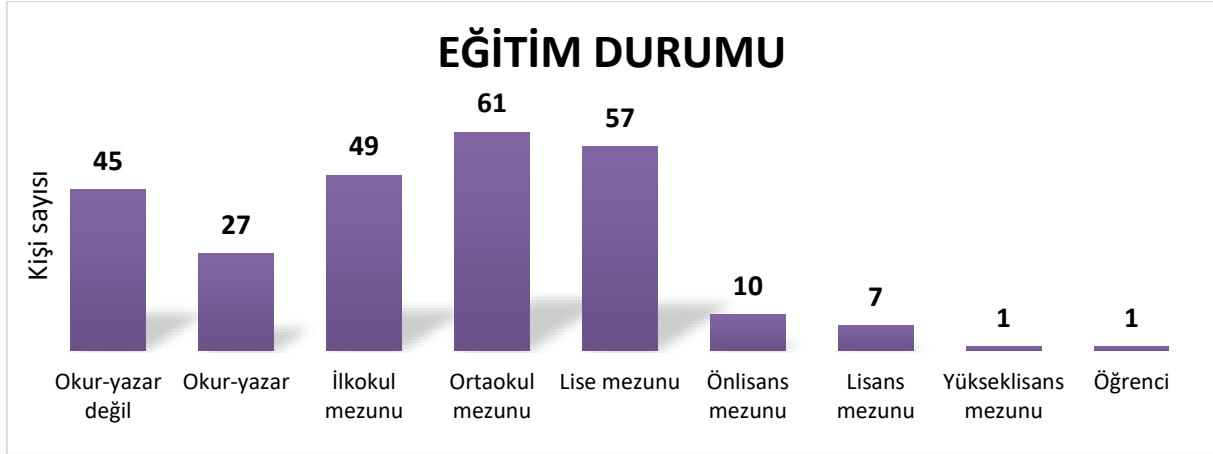

Şekil-4'teki grafik incelendiğinde sığınmaevinde kalan kadınların **128'inin** resmi nikahının olduğu, **19'unun** ise resmi nikahının olmadığı görülmektedir. Bu veriler incelendiğinde; resmi nikahı bulunmayan kadınların, evlilikten kaynaklanan hukuki statüye sahip olmamaları

nedeniyle medeni hukuktan doğan birçok haktan yararlanamadıkları ya da bu haklara sınırlı biçimde erişebildikleri görülmektedir.

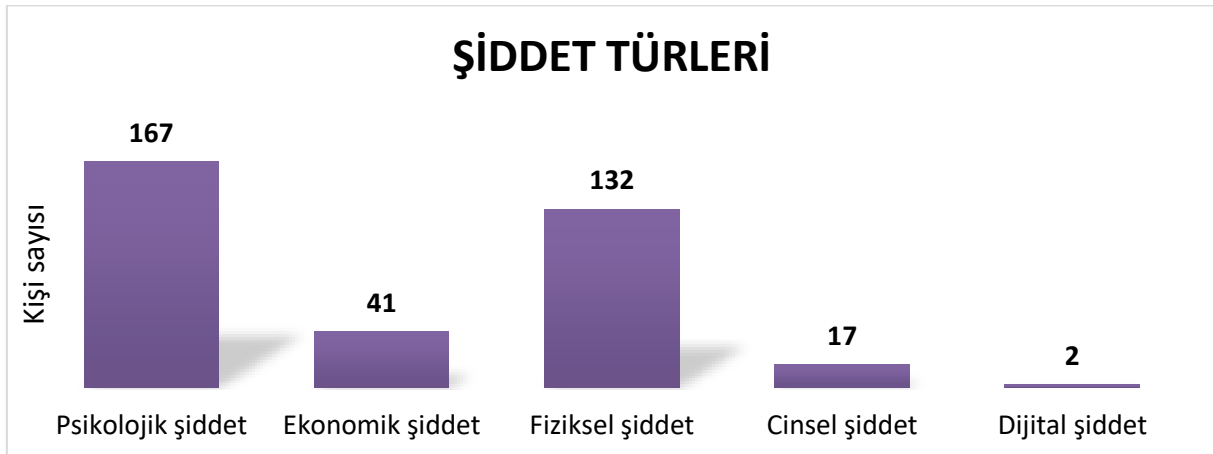
Resmi nikâhın yokluğu, özellikle nafaka, mal rejimi ve miras gibi evlilik birliğine bağlı haklara erişimi doğrudan engellerken; velayet ve çocukla ilgili haklar bakımından ise kadınların uygulamada çeşitli hukuki ve idari güçlüklerle karşılaşmasına neden olmaktadır.

Şekil-5

Şekil-5'teki grafik incelendiğinde sığınmaevinde kalan kadınların öğrenim durumlarının farklılaştığı, başvuruların özellikle ortaokul (**61 kişi**) ve lise mezunu (**57 kişi**) kadınlarda yoğunlaştığı görülmektedir. Bununla birlikte ilkököl mezunu (**49 kişi**) ve okur-yazar olmayan (**45 kişi**) kadınların başvuru sayısı da dikkat çekicidir. Bu dağılım, şiddetin yalnızca eğitim düzeyiyle açıklanamayacağını göstermektedir. Veriler, kadına yönelik şiddetin erkek egemen toplumsal yapıdan kaynaklandığını ortaya koymaktadır.

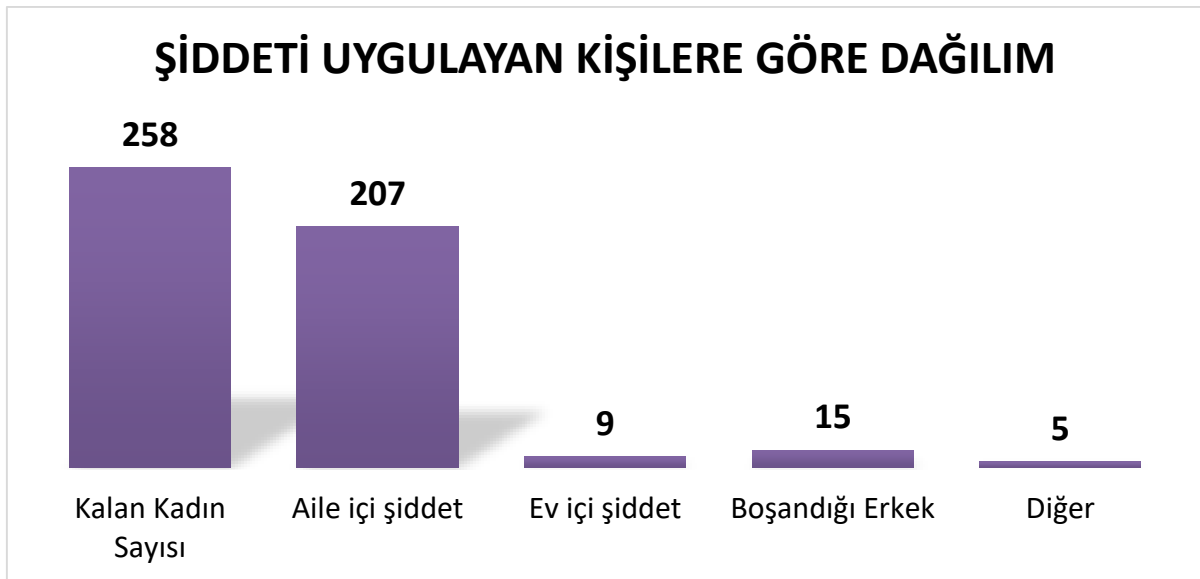
Şekil-6

Şekil-6’da gösterilen grafik, sığınmaevinde kalan kadınların maruz bırakıldıkları şiddet türlerini göstermektedir. Veriler incelendiğinde görünmeyen ama derin etkiler bırakan psikolojik şiddet (**167**) en yüksek oranda görülmektedir. Psikolojik şiddetten sonra en yüksek şiddet türü fiziksel şiddet (**132**) olarak görülmektedir. Bu durum beraberinde can güvenlik riskinin de yüksek oranda olduğuna işaret etmektedir. Ekonomik şiddetin (**41**) yüksek olması ekonomik şiddetin yalnızca maddi yoksunluk yaratmakla kalmadığını, şiddetle baş etme yollarını da doğrudan etkilediğini göstermektedir.

Cinsel şiddet (**17**) ve dijital şiddet (**2**) oranları daha düşük görülmektedir. Ancak cinsel şiddet, aile ve toplumsal normlar nedeniyle gizli kalma eğilimi gösterebilir; dijital şiddet ise tanınmadığı için yeterince dile getirilmeyebilir. Bu nedenle, başvuru verilerinin görece düşük olması, söz konusu şiddet türlerinin varlığını ve ciddiyetini azaltmamaktadır; aksine, görünmez veya gizli kalan şiddet türlerine dikkat çekilmesi gerektiğini göstermektedir.

Şekil-7

Şekil-7’de gösterilen grafikler, sığınmaevinde kalan **258** kadının **207’sinin** aile içi şiddete maruz bırakıldığını göstermektedir. Bu durum, kadınların en çok “özel alan” olarak kabul edilen ev ve aile ilişkileri içinde şiddete maruz bırakıldığını ortaya koymaktadır. Boşandığı erkek tarafından uygulanan şiddetin oranının yüksek olması (**15**), boşanma veya ayrılık sonrasında da şiddetin devam edebildiğine işaret etmektedir. Ev içi şiddet (**9**) ve diğer şiddet türleri (**5**) ise, şiddetin farklı sosyal ve mekânsal koşullarda da ortaya çıkabildiğini göstermektedir.

“Özel alan politiktir” yaklaşımını destekleyen bu veriler, ev ve aile gibi genellikle özel kabul edilen mekânlarda yaşanan şiddetin, yalnızca bireysel bir sorun değil, toplumsal ve politik bir mesele olduğunu tekrar vurgular. Evde ve ailede yaşanan şiddet, erkek egemen güç ilişkileri üzerinden toplumsal eşitsizliği yeniden üretir. Bu nedenle kadına yönelik şiddetle mücadele, hem özel hem kamusal alanı kapsayan politik ve yapısal müdahaleleri gerektirir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

DiYARBAKIR
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu rapor, kadına yönelik şiddetin bireysel bir sorun olmadığını; erkek egemen toplumsal yapılar ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle doğrudan ilişkili olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Elde edilen veriler, kadına yönelik şiddetin yaşamın her alanında ve yaygın biçimde yaşandığını göstermektedir. Şiddetin %88'inin aile içinde gerçekleşmesi, şiddetin sürekliliğini, çok boyutlu yapısını ve kamusal müdahalenin hayati önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Kadınların maruz bırakıldığı şiddet; fiziksel, psikolojik, ekonomik, dijital ve cinsel boyutlarıyla yalnızca “anlık öfke” ya da “aile içi çatışma” olarak değerlendirilemez. Bu şiddet, erkeklerin kadınlar üzerinde kurduğu tahakkümün bir sonucu olup süreklilik göstermektedir. Kadınların şiddete maruz kalmasının nedeni bireysel yaşam koşulları değil, cinsiyetlerinden kaynaklanan ayrımcılık ve eşitsizliktir. Bu gerçeklik, şiddetle mücadelede yalnızca bireysel çözümlerin yeterli olmadığını; bütüncül, sürdürülebilir ve hak temelli kamusal politikaların zorunlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Kadınların şiddeti bildirme ve destek arama süreçleri çoğu zaman suçlanma, utandırılma, yalnız bırakılma ve beyanlarının dikkate alınmaması gibi engellerle karşılaşmaktadır. Şiddetin toplumsal olarak normalleştirildiği bir ortamda, kadınlar yaşadıkları şiddeti tanımlamakta güçlük çekmekte; destek mekanizmalarına ulaşmak için çoğu zaman tek başına mücadele etmek zorunda bırakılmaktadır.

Raporda yer alan verilere göre başvuruların %12'si hukuki destek talebiyle yapılmaktadır. Bu durum, 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan koruyucu ve önleyici kararların uygulanmasındaki aksaklıkların, kadınların başta can güvenliği olmak üzere eğitim, çalışma, barınma ve diğer temel haklarını doğrudan tehdit ettiğini göstermektedir. Hukuki mekanizmaların yetersizliği ve süreklilikten yoksunluğu, kadınların defalarca erkek şiddetiyle karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Bu tablo, kadınların korunmasını önceliklendirmeyen politik tercihlerin ve uygulamadaki sorumluluk eksikliğinin bir sonucudur.

Özellikle anadilde destek mekanizmalarına erişimde yaşanan engeller devam etmektedir. Kolluk ve yargı süreçlerinde anadilde kendini ifade edemeyen kadınların beyanları eksik ya da hatalı şekilde kayda geçirilebilmektedir. Bu durum, kadınların kendilerini güvende hissetmelerini zedelemekte ve başvuru süreçlerini daha da zorlaştırmaktadır. Kadınların anadilde hizmetlere erişimi, şiddetle mücadelede hayati bir öneme sahiptir.

Bu çerçevede belediyeler tarafından sunulan hizmetler, kadınların yalnızca hayatta kalmasını değil; güçlenmesini ve yeniden bir yaşam kurabilmesini hedeflemelidir. Güvenli ve erişilebilir barınma olanaklarının yanı sıra ücretsiz ve nitelikli psikolojik destek, süreklilik gösteren hukuki danışmanlık, ulaşım desteği, mesleki ve kişisel gelişimi destekleyen kurslar ile farkındalık ve bilgilendirme çalışmaları, kadınların şiddet döngüsünden çıkabilmesi açısından vazgeçilmezdir. Bu hizmetler birer “sosyal yardım” değil, kadınların temel haklarının ayrılmaz bir parçasıdır.

Alo Şiddet Hattı, Sığınmaevi ve DİKASUM; kadınların güçlendiği, yalnız olmadığını hissettiği ve haklarına erişebildiği yaşamsal mekanizmalardır. Bu mekanizmaların sürdürülebilir, erişilebilir ve güçlendirilmiş biçimde desteklenmesi, kadına yönelik şiddetle mücadelenin sürekliliği açısından zorunludur. Aynı zamanda bu yapılar; şiddeti önlemeye,

kadınları güçlendirmeye ve erkek şiddetini durdurmaya yönelik politikaların geliştirilmesinde önemli bir sorumluluk taşımaktadır. Eşit, özgür ve şiddetsiz bir yaşam talebi yalnızca kadınların değil, tüm toplumun ortak sorumluluğudur.

Bu raporda yer alan hiçbir sayı ve istatistik, kadınların yaşadıklarının tamamını anlatamaz. Ancak her bir veri, gerçek bir yaşam mücadelesine, hayatta kalma direncine ve kamusal sorumluluğun aciliyetine işaret etmektedir.

Öte yandan şiddet döngüsünden çıkarak yeni bir yaşam kurmaya çalışan kadınlar için barınma, istihdam, psikososyal destek ve hukuki danışmanlık hizmetlerinin bütüncül biçimde sunulması gerekmektedir. Bu hizmetler, kadınların yalnızca hayatta kalmasını değil; onurlu ve bağımsız bir yaşam kurabilmesini hedeflemelidir.

Bu doğrultuda şiddetle mücadelenin yalnızca kriz anına müdahaleyle sınırlı kalmaması; önleyici, koruyucu ve güçlendirici hizmetlerin eşgüdüm içinde yürütülmesi gerekmektedir.

Rapordan çıkan sonuçlar doğrultusunda, kadına yönelik şiddetle mücadelede kadınları merkeze alan, dayanışmayı güçlendiren ve kadınların sözünü ile deneyimini esas alan aşağıdaki tespitlerin hayata geçirilmesi gerekmektedir:

- Şiddete maruz bırakılan kadınların hukuki haklara erişimini kolaylaştıracak mekanizmalar oluşturulmalıdır.
- Sığınmaevleri ve dayanışma merkezlerinin sayısı artırılmalı; kapasiteleri ve bütçeleri güçlendirilmelidir.
- 6284 sayılı Kanun'un uygulanabilirliği denetlenmeli, gerektiğinde yeni düzenlemelerle güçlendirilmelidir.
- Kadınların ekonomik bağımsızlığını artıracak istihdam ve mesleki eğitim programları geliştirilmelidir.
- Sosyal yardım ve destek kriterleri, ihtiyacı olan tüm kadınları kapsayacak şekilde genişletilmelidir.
- Kadın ekonomisini güçlendirmek amacıyla kadın girişimciliği ve kooperatifçilik desteklenmelidir.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri toplumun tüm kesimlerini kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmalıdır.
- Kadına yönelik şiddete karşı toplumsal farkındalık yaratacak kampanyalar düzenlenmelidir.
- Kadın dayanışma merkezleri güçlendirilmelidir.